

Vážená pani predsedníčka,

vážení podpredsedovia a členovia Rady vlády SR pre digitalizáciu verejnej správy a jednotný digitálny trh.

Informatizácia verejnej správy prebieha veľa rokov. Napriek tomu, že na ňu boli vynaložené značné prostriedky, súčasný stav nie je potešiteľný. Dá sa očakávať, že na realizácii NKIVS sa aj v budúcnosti budú podieľať zväčša tí istí dodávatelia a budú postupovať podobne ako v minulosti. Z predloženého materiálu nie je jasné, v čom sa v minulosti robili chyby a čo bude zárukou, že sa nezopakujú.

Pre ilustráciu niekoľko pripomienok k materiálu, ktoré by sa mali zohľadniť:

Cieľom Informatizácie verejnej správy nemôže byť zlepšenie nejakého európskeho koeficientu. Navyše, digitálne služby verejnej správy tvoria len malú časť DESI. Asi chceme niečo zlepšiť na Slovensku.

Informatizácia VS v súčasnosti a ani v blízkej budúcnosti nebude potrebovať širokopásmové pripojenie. V dokumente síce chýba analýza množstva dát prenesených pri komunikácii s a v rámci VS v súčasnosti a odhad pre ďalšie roky. Z charakteru údajov sa však dá očakávať, že aj v blízkej budúcnosti kapacita súčasných pripojení postačí. Spájanie NKIVS s Národným plánom širokopásmového pripojenia môže vyvolať falošnú predstavu, že vybudovaním širokopásmovej siete sa zlepšia digitálne služby verejnej správy.

Multikanálový prístup nemôže byť len o komunikácii s VS pomocou mobilu. Treba dôsledne vyžadovať možnosť prístupu cez otvorené SW platformy a možnosť komunikovať dokumenty v otvorených formátoch. V prípade, že sa pôjde cestou SW as a service (s následným zvyšovaním prevádzkových nákladov pri rozširovaní digitálnych služieb VS) treba vyžadovať, aby cloudové služby umožňovali aj použitie otvoreného softvéru (napríklad Libre Office pri kancelárskych aplikáciách) umožňujúce zníženie prevádzkových nákladov.

Stanovenie cieľov pre prioritnú os 1 je málo konkrétne a vychádza z neexistujúcich údajov. Používanie frázy: „Predmetom vypracovania Reportovacieho systému NKIVS 2021“ skoro všade je nenáležité a neumožňuje vyhodnotiť rozumnosť cieľov ani následne skontrolovať, či boli dosiahnuté.

Z Doložky vybraných vplyvov vyplýva, že predkladaný materiál NKIVS nebude mať vplyv na nič. To by znamenalo, že je zbytočný. Opak je ale pravdou. Iste sa neprejaví v tomto roku, ale materiál významne ovplyvní fungovanie VS, bude to vyžadovať finančné prostriedky, zmeny legislatívy a ďalšie. Aspoň odhady by mali byť uvedené.

Materiál je na mnohých miestach písaný „novinárskym“ štýlom s mnohými bezobsažnými vetami. Ak by na jeho vypracovanie bolo viac času, mohol by byť kratší, konkrétnejší a koncentrovanejší na problematiku verejnej správy. (Ilustráciou toho, že zrejme nebol čas na dôslednú kontrolu a editáciu textu je obrázok hore na strane 31, pod ktorým sa v texte spomína aj Poľsko, ktoré na obrázku nie je napísané.)

Stratégia prechodu VS na otvorený softvér do 2030 by umožnila perspektívne na prevádzke systémov ušetriť a súčasne vytvoriť priestor pre malé lokálne firmy na poskytovanie podporných služieb.

Slovo, ktoré by sa v NKIVS malo vyskytovať často je „sebestačnosť“. V prevádzke aj v zabezpečení kľúčových služieb malými lokálnymi firmami.

Materiál nepočíta s tým, že by mohlo byť užitočné robiť výskum, ktorý by informatizáciu VS posunul na kvalitatívne vyššiu úroveň. Digitalizácia existujúcich procesov a postupov môže priniesť zlepšenie, ale určite nie podstatné. Napríklad neviem, že by existoval model VS s analýzou závislostí údajov umožňujúci (aj legislatívne) automatickú zmenu všade kde je treba. (Už roky sa hovorí "jedenkrát a dost", ale ...). Alebo, čo a ako treba urobiť, aby sa na dostupných údajoch (napr. OR, kataster a pod.) nemusela vyskytovať formulka "nepoužiteľné pre právne účely". Nevie, či sa niekto venuje bezpečnosti eID, ktorá je v súčasnosti mediálnym hitom. Ľudia z oblasti bezpečnosti IT radia, že nie je dobré používať to isté heslo všade, kde heslo treba. Bude ukradnuté eID umožňovať zlodejovi prístup ku všetkému? Ako zabezpečiť, aby nie? Stratu plastového OP človek zbadá, ale eID ...

Predložený materiál NKIVS by vyžadoval upraviť a preformulovať aby dával záruku, že sa po rokoch v informatizácii VS posunieme k lepšiemu. Som si vedomý, že na existenciu NKIVS je viazané využitie prostriedkov z fondu obnovy. Keďže sa jedná o pôžičky, môže byť pre Slovensko lepšie možnosť pôžičky nevyužiť ako tieto prostriedky neúčelne čerpať a zadĺžiť ďalšie generácie. Mimochodom, asi by KAŽDÝ projekt využívajúci fond obnovy (nielen v oblasti IT) mal dokladovať, kedy a akým spôsobom požičané prostriedky vráti.

Navrhujem, aby Rada vlády doporučila materiál prepracovať a predložiť znova v júni alebo septembri 2022.

prof. RNDr. Branislav Rován, PhD.
Slovenská infromatická spoločnosť
predseda